

MOT ÅR 2000 MED NY PROFIL

Ny inriktning, ny organisation och många nya medarbetare. 1999 har varit ett speciellt år för Glesbygdsverket. Vi har ställt om från att vara ett relativt praktiskt inriktat verk med många egna projekt i gles- och landsbygd till att bli ett utpräglat expertorgan och kunskapsbank med betoning på fakta och analyser. Från och med år 2000 kommer vi att arbeta utifrån denna nya roll med full kraft!

Som ett led i detta har vi också ändrat grafisk profil; skapat en ny logotyp och en helt ny hemsida. Den nya logotypen, som syns i sidhuvudet ovan, har en ren och enkel utformning. Den innehåller hela vårt namn; Glesbygdsverket, jämfört med den tidigare logotypen som bestod av förkortningen GBV. Förhoppningsvis har våra målgrupper därmed lättare att känna igen oss som avsändare av brev, rapporter, annonser etc.

Detta nyhetsbrev har också genomgått en ansiktslyftning och innehåller bl a fler färger.

På vår nya hemsida www.glesbygdsverket.se finns en hel del nytt innehåll och nya tjänster för den som är intresserad av gles- och landsbygdsutveckling (se separat artikel). Vi hoppas att ni ska finna informationen värdefull, relevant och lättillgänglig!

Informationsenheten

GLESBYGDSVERKET 2000:

NY KARTLÄGGNING AV MYNDIGHETER

En ny kartläggning om hur statliga myndigheter tar regionalpolitiskt ansvar, en databas som visar de svenska hushållens tillgång till service och ett nationellt program för EU:s gemenskapsinitiativ LEADER+. Det är några exempel på vad Glesbygdsverket kommer att arbeta med under år 2000.

1999 fick verket nya mål för sin verksamhet. Det innebar bland annat en prioritering till områdena arbetsmarknad, utbildning, service, infrastruktur och strukturfonder.

KARTLÄGGNINGAR

Inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet kommer verket under år 2000 bl a att genomföra en kartläggning av högskolors och universitets betydelse för den region de verkar i.

En kartläggning ur gles- och landsbygdspektiv om hur utbudet av arbetskraft stämmer med arbetsgivarnas efterfrågan på personal ska göras. Viktig blir också en uppföljande studie av statliga myndigheters och bolags regionalpolitiska ansvar. I år har den genomförts inom infrastruktur- och serviceområdet. Nästa år kommer den att fokusera på myndigheter och bolag inom arbetsmarknadssektorn.

NY DATABAS

Under våren presenterar Glesbygdsverket och Konsumentverket en helt ny databas med samlad information om befolkningens tillgång till kommersiell service såsom livsmedelsbutiker, bensinstationer, post- och bankkontor. Databasen ska dels utgöra underlag i verkens årliga rapporteringar över serviceutvecklingen till regeringen, dels fungera som stöd i bl a länsstyrelser och kommuners arbete med servicefrågor.

Glesbygdsverket kommer också att utveckla en motsvarande databas om offentlig service.

Inom infrastrukturområdet kommer verket bl a att fortsätta delta i arbetet med transportpolitiken inför 2002-2011. Glesbygdsverket kommer också att fortsätta verka för en offentlig utbyggnad av IT-infrastrukturen.

Under 2000 fullföljs verkets uppdrag som expert i den regionalpolitiska utredningen med bl a studier om utvecklingen i gles- och landsbygder och förslag till preciseringar av regionalpolitiska välfärdsmål för tillgänglighet till service.

MÅL 5 B OCH LEADER+

När det gäller strukturfonderna är huvuduppgifterna bl a att följa och leda utvärderingarna av mål 5 b-programmen och gemenskapsinitiativet LEADER II.

För att sprida information om mål 5 b kommer verket att publicera två rapporter; en kartläggning av genomförandet samt en eller flera delrapporter om framgångsrika insatser. Glesbygdsverket ska ansvara för det nya gemenskapsinitiativet LEADER+, vilket år 2000 bl a innebär att skriva ett nationellt program, informera och utse stödmottagare.

I juni är det dags för Glesbygdsverkets att ge ut sin första årsbok. Den kommer att innehålla statistik och analys över utvecklingen i gles- och landsbygd, och kommer förhoppningsvis att bli en värdefull informationskälla för alla som arbetar inom detta område.

FOTO: TOMAS JOHANSSON

STAD OCH LAND

– båda vinnare i
befolkningsutvecklingen

1990-1997 ökade glesbygden sin befolkning i 155 av landets kommuner. Storstäderna visar också en kraftig tillväxt, medan de mindre tätorterna minskar rejält.

”De små tätorterna, som varken har storstadens kultur- och serviceutbud eller landsbygdens utrymmen och natur, har blivit de verkliga krisområdena”. Så skriver Hans Westlund, SIR och Wolfgang Pichler, Glesbygdsverket i rapporten 'Den nya gröna vägen - kontraurbanisering i 90-talets Sverige?' Rapporten, som ännu inte är färdigbearbetad, presenterades på Forskarforum.

För att beskriva befolkningsutveckling på ett mer detaljerat sätt än på kommunnivå har de tittat på statistik för såväl kommunernas huvudorter, övriga tätorter som glesbygd. De har gått efter SCB:s definition som säger att en tätort har minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen. All annan bebyggelse definieras som glesbygd. För att undvika marginaleffekter av att tätorternas gränser förändras har de utgått från kilometerrutor, utvidgat tätorterna med en ”extra” kilometer och således kunnat granska samma ytor 1990 och 1997. I undersökningen har de utelämnat de tre storstadsregionerna och därmed är det 247 kommuner som berörs.

1990-97 ökade glesbygden sin andel av befolkningen i 63 procent av kommunerna. 37 procent av kommunhuvudorterna ökade sin befolkning. Övriga tätorter minskade i 62 procent av kommunerna.

Mest ökar gles- och landsbygden i Mälardalen. Den ökar också kring Göteborgs- och Malmöregionerna, men också i delar av Norrland, särskilt kring länscentra.

De har tittat på en rad förklaringsfaktorer och funnit positiva samband bl a när det gäller förvärvsfrekvens, inkomst och utbildningsnivå. Snabbtågsförbindelser tycks också vara en faktor av betydelse.

En av studiens slutsatser är att det under denna period förefaller ha skett en polarisering av befolkningen, där storstäderna och den rena glesbygden utgör motpolerna.

Hela den preliminära rapporten finns på www.glesbygdsverket.se

FORSKARFORUM/FOTOGRAF: HANS MANSSON

Forskarforums första dag avslutades med en paneldebatt under ledning av Carl Hamilton. Han inledde med en provokativ fråga till Karin Hövik-Olausson, Länsbygderådet i Jämtlands län:
– Varför ska befolkningen i Stockholm subventionera din höga livskvalitet?
Sedan var debatten i full gång...

NÄSTA FORSKARFORUM BLIR INTERNATIONELL KONFERENS

I mitten av november genomfördes Forskarforum för fjärde året i rad. Cirka 300 forskare och forskningsanvändare slog deltagarrekord när de samlades i Östersund för två intensiva dagar.

Många spännande forskningsresultat presenterades och många viktiga kontakter utvecklades.

Efter fyra framgångsrika år är det dags för Forskarforum att ta steget ut i världen.

Nästa Forskarforum, som planeras till 2001, blir därför en internationell konferens på, i första hand, europeisk nivå.

DOKUMENTATION

En dokumentation om årets konferens kommer ut strax före jul. Den kan laddas hem från www.glesbygdsverket.se eller beställas hos Glesbygdsverket på telefon 063-57 67 00.

Åke E Andersson, KTH i Stockholm, pratade bl a om det framtida s k K-samhället där K kan stå för såväl kunskap som kommunikation och kreativitet. Norrlands inland har dålig beredskap för detta nya samhälle, medan storstadsregionerna ligger bra till, menade han.

Årets Forskarforum genomfördes i samarbete med regionalpolitiska utredningen. Huvudsekreterare Bo Wictorin försökte reda ut begreppen om utredningens uppdrag och arbete. Ett exempel på områden som ska studeras är anledningar till att folk flyttar.

– Befolkningsutvecklingen får dock inte bli den enda indikatorn på om en region har lyckats! menade han.

En halv miljon människor vill ut på landet!

På uppdrag av Glesbygdverket har SIFO gjort en undersökning om svenska folkets inställning till bostadsort. Under 18-21 oktober telefonintervjuades 1 000 privatpersoner - 15 år och äldre. Resultatet är uppseendeväckande på flera sätt. Det visar sig att dragningskraften mot landsbygden är mycket stor.

MEST NÖJDA PÅ LANDET

Idag bor 12 procent på landsbygden. 17 procent skulle vilja bo/bo kvar där om de "fick möjlighet". Det innebär att det finns en potential på nästan en halv miljon personer som gärna skulle vilja bo på landet (+5 procent på 9 milj= 450 000).

Storstäderna har också en viss dragningskraft om man tar hänsyn till önskemål.

Men däremellan ser det dystert ut. Bara 65 procent av de som bor i tätorter med 40-100 000 invånare är riktigt nöjda med sin bostadsort. Mest nöjda är de som bor på landet - 88 procent!

GRÖN VÅG PÅ GÅNG

- Visst har vi känt på oss att en grön våg kan vara på gång. Men att potentialen skulle vara så här stor hade vi inte anat, säger Glesbygdverkets generaldirektör Pia Enochsson.

- För att önskemålen ska kunna infrias krävs bättre möjligheter till arbete, utbildning, service och infrastruktur på landsbygden och i småorterna. Det är en utmaning för alla som vill ha en utveckling över hela landet.

SVENSKA PROGRAMMET FÖR LEADER+ KLART I VÅR

Arbetet med EU:s nya gemenskapsinitiativ LEADER+ är nu i full gång. Glesbygdverket kommer att vara ansvarig för det svenska programmet, som sträcker sig från 2000 till 2006.

Tillsammans med nuvarande LAG-grupper (Local Action Groups) och organisationer med kunskap om landsbygdsutveckling har Glesbygdverket påbörjat programarbetet.

I slutet av november hölls den första träffen och då diskuterades bl a mål för LEADER+ i Sverige, urvalskriterier för kommande LAG-grupper och den geografiska avgränsningen, där det ska definieras vad som ska räknas som landsbygd.

FÖRENKLAD FÖRVALTNING

Gruppen ska träffas ytterligare två gånger innan mars, då programmet planeras vara klart. Information om programarbetet kommer löpande att läggas ut på Glesbygdverkets hemsida.

Jordbruksverket kommer att vara utbetalande myndighet för LEADER+, och Glesbygdverket diskuterar just nu med Jordbruksverket om en förenklad förvaltning. Målet är en tydligare organisation, att pengar ska kunna betalas ut snabbare och att pappersarbetet ska minska.

NORRLAND UTANFÖR LEADER+

Regeringen har tidigare i höst beslutat att LEADER+ endast ska omfatta landsbygdsområden utanför det nya mål 1. Det innebär att hela Norrland kommer att stå utanför programmet. Glesbygdverket och flera andra aktörer har framfört kritik mot detta till Näringsdepartementet. Diskussioner pågår nu med Näringsdepartementet om hur LEADER-arbetet kan fortsätta trots beslutet.

I samarbete med intresserade länsstyrelser håller Glesbygdverket under januari och februari informationsmöten om LEADER+.

I SIFO-undersökningen tillfrågades de 1000 personerna både om var de faktiskt *bor idag*, och hur de *skulle vilja bo*. Resultatet blev följande.

	BOR IDAG	SKULLE VILJA BO
I någon av städerna Stockholm/Göteborg/Malmö	16%	17%
Strax utanför Stockholm/Göteborg/Malmö	11%	11%
I eller strax utanför en mellanstor stad med >100 000 invånare	15%	14 %
I eller strax utanför en tätort med 40-100 000 invånare	17%	13%
I eller strax utanför en tätort med 3-40 000 invånare	20%	16%
I eller strax utanför en tätort med 200-3 000 invånare	6%	6%
På landsbygden	12%	17%

(Hela undersökningen finns på www.glesbygdverket.se)

ÄNDRINGAR I TELELAGEN?

Glesbygdverket har en positiv inställning till ändringar i telelagen som ger möjlighet för andra operatörer att få tillgång till framförallt Telias accessnät (den del av nätet som finns närmast kunderna). Det finns dock risk för ökade kostnader och minskade investeringar i telenätet i glesbygd.

Det skriver Glesbygdverket i ett yttrande över Post- och telestyrelsens förslag om ändringar i telelagen gällande tillgång till accessnätet.

FÖRSLAG: PRISTAKET BORT

En lagändring kan påverka Telias vilja att investera i nätdelar med svagare lönsamhet om företaget självt inte kan garanteras trafiken i nätet. Förslaget bygger på att

pristaket för enskilda abonnenter tas bort för att möjliggöra en kostnadsbaserad prissättning vid uthyrning av förbindelser till andra operatörer.

Glesbygdverket befarar stora prisökningar i glesbygdsområden om den solidariska prissättningen sätts ur spel. Det är oundvikligt att kostnadsbaserade avgifter, där även nätkostnaden ska räknas in, kommer att leda till mycket höga priser i de delar av landet där kundunderlaget som delar på nätet är mindre.

Glesbygdverket tycker att såväl prissättning som den framtida investeringsviljan bör utredas ytterligare innan ett slutgiltigt förslag till lagändring läggs fram.

B

PIA ENOCHSSON
generaldirektör

FOTO: LENNART JONASSON

Omlokalisering av myndigheter ökar kompetensen!

Flera riksdagsledamöter och mitt eget förbund, Statstjänstemannaförbundet, befarar att en omlokalisering av statliga jobb kommer att leda till sämre kvalitet på myndigheterna. Oro för arbetslöshet bland de tjänstemän som inte kan eller vill flytta med har också förts fram som argument mot omlokalisering. Om denna oro kan man väl bara säga att det är ett svidande underkännande av det arbete som utförs av alla myndigheter som är lokaliserade utanför Stockholmsregionen. Och det är många! Det gäller totalt 91 centrala myndigheter! (I tillgänglig statistik ingår då länsstyrelser, högskolor och universitet, men inte polismyndigheter eller militära förband).

Jag har ännu inte hört en enda kollega, vars myndighet ligger utanför Stockholm, beklaga sig över lokaliseringsort eller kompetensbrister på sin myndighet. Sakligt är det dessutom helt fel. Statskontoret har följt och utvärderat arbetet på myndigheter som omlokaliserats utanför Stockholm. Resultatet visar att myndigheterna efter en inledande kompetenssvacka pga att många väljer att inte flytta med sin myndighet ut från Stockholm, så ökar kompetensen igen och blir i många fall också högre pga lägre

personalomsättning. En naturlig utveckling eftersom en omlokalisering i första hand syftar till att kunna erbjuda befolkningen utanför Stockholm nya jobb. En i grunden välmotiverad och bra satsning av staten, särskilt eftersom antalet statliga jobb utanför Stockholm minskat under senare år.

Omlokaliseringarna har också visat sig bidra till en positiv utveckling vad gäller samverkan med högskolorna och utvecklingen på kommunikationsområdet.

Oron för att finna nya jobb för de välmeriterade tjänstemän som stannar kvar i det överhettade Stockholm tar jag med ro. Det finns större anledning att vara orolig för de som blir arbetslösa i de nerkylda skogslänen. Det finns också större anledning att vara orolig över höga inrikesflygpriser och den ännu inte tillgängliga it-tekniken som krävs för de alltmer avancerade tjänster som också myndigheter vill ta del av t ex telebildkonferenser av hög kvalitet. Men där räknar vi på Glesbygdsverket med att regeringen kommer med positiva besked som är moderna och framtidsanpassade för hela landet. Då kan 2000-talet bli ett århundrade för tillväxt och livskvalitet i hela landet.

NY HEMSIDA MED NYA TJÄNSTER:

www.glesbygdsverket.se

I mitten av december lanserade Glesbygdsverket en helt ny hemsida med utökade tjänster för alla som är intresserade av gles- och landsbygdsutveckling. Nytt är bl a möjligheten att direktprenumerera på pressmeddelanden och andra nyheter.

Från den nya databasen kan man också ta del av fakta och statistik, ladda hem Glesbygdsverkets rapporter och få information om aktuellt arbete inom ver-

ket. Vi har sammanställt de viktigaste definitionerna av begreppen gles- och landsbygd och presenterar dem i form av kartor och tabeller.

I personalgalleriet finns det också möjlighet att beskåda verkets personal på bild.

– Hemsidan ska erbjuda våra målgrupper en snabb överblick av vad som händer inom gles- och landsbygdsområdet. Därför har vi bl a satsat på en gedigen länksamling med länkar till andra viktiga aktörer inom gles- och landsbygdsutveckling, säger informationschef Mats Elg.

Den nya hemsidan är också snabbare och under 2000 kommer innehållet att förbättras ytterligare. Synpunkter tas därför gärna emot på info@glesbygdsverket.se

REDAKTION Annika Lidgren, 063-57 67 31

Maria Modigh, 063-57 67 04

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Margit Hallström, 063-57 67 20.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdsverket

Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund

TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99

E-POST info@glesbygdsverket.se

HEMSIDA www.glesbygdsverket.se